

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Nucleus Practici Tractatus, De Legibus

Marchius, Ewald

Coloniæ Agrippinæ, 1660 [erschienen] 1661

Cap. XLIII. De Rescriptis, quid sint rescripta, quotuplicia, & qui ea interpretari possint.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42256

CAPUT XXXIII.

DE RESCRIPTIS.

Quid sint Rescripta & quotuplicia, & qui eas impetrare possint?

Rescriptum est Principis concessio, per litteras authenticas legitime facta, sive sit secundum Jus, ut si mandetur: quatenus fiat Jus, sive contra Jus aliquid concedatur, veluti quod: condemnatus adhuc audiatur: Nam, quod dicitur, rescriptum contra Jus, non valere, verum quidem est, nisi in Rescripto juri derogetur, ut in lib. fin. cod. Si contra Jus, &c. Nisi enim Princeps expresse deroget juri, oportet judicem judicare, secundum jus: cap. si quando x eod. quia mens Principis præsumitur talis, qualis de jure esse debet.

Dicitur Princeps, id est cujuslibet locum primum obtinentis, qui rescribere potest. Cujusmodi in primis est Papa; cujus rescripta interdum vocantur Litteræ Apostolicæ. vel Rescripta Apostolica: & Rescriptum, quo alicui causa committitur, vocatur commissio. *Secundo* Imperator: Et hujus Rescripta vocantur Imperiales concessiones. *Tertio* Quilibet Princeps, non recognoscens Superiorem. *Quarto* Cancellaria, sive Papæ; sive Imperatoris vel Regis, in sua scilicet Provinciâ, ubi constituta est, ne impediant se mutuo. *Quin-*

to Legatus Papæ, collegium Cardinalium, & quicumque potest constitutionem condere, & habet Jurisdictionem, is potest Rescriptum condere. Hostiensis in summa hujus Tit. §. Quis possit &c.

Inferiorum vero concessionem vix dicuntur Rescripta; magisque Litteræ excommunicationis, restitutionis, commissionis, citatoriae, inhibitoriae, absolutoriae appellantur.

Dicitur Concessio. Quia sola partis petitio non dicitur Rescriptum sed subjuncta ipsius Principis concessio. lib. 1. Nec damnosa. Et ideo pars dicitur impetrare Rescriptum, quando ei conceditur. Et impetratum Rescriptum quando pars illud obtinuit. *dicitur per Litteras* nam solo verbo, concessio facta, non dicitur Rescriptum, nisi litteris expeditis: hæc enim sunt, quæ dicuntur Rescripta, & è contra.

Dicitur authentica; quia alias non dicuntur Rescripta, cap. 1 & 2. x de fide Instrum. Dicitur denique *legitime facta*, quia non debet subreptitiae, vel obreptitiae impetrari.

Differt autem Rescriptum à Privilegio in pluribus: & inter alia, quod Privilegium sit contra Jus. Rescriptum vero regulariter sit secundum Jus, & ad observantiam Juris communis.

Impetrare potest, quicumque non prohibetur cap. 1. eod. in 6. sive sit Actor, sive Reus etiam si sit Filius familias; quia non reperitur prohibitus. Nec obstat, quod sine consensu Patris non possit agere: quia impetrare Rescriptum non est agere. Quin etiam Monachus licet sit inundo mortuus, can: Placuit XVI. q. 1. Et servis Dei non liceat frequentare lites, cap. 2. z. de postulando. Tamen Rescriptum impetrare potest, in quantum illi convenire, & subservire valet. Rebuffus in d. Tract. de Rescriptis n. 3.

Impetrare vero non potest, *Primo* Excommunicatus, c. 1. eod. in 6. & ab eo impetratum super alio, quam Excommunicationis vel appellationis articulo, est ipso Jure nullum, sicut & id, quod inde secutum est: *Secundo*. Servus lib. 1. cod. de precibus Imp. offeren. *Tertio*, Falsus aut revocatus Procurator, cap. ex parte x. eod. *Quarto*, Hæreticus l. 2. c. de summa Trinitate.

Sic nec Litteras ad Lites impetrare licet, sine speciali mandato, & talis impetrans, tanquam Falsarius punitur. c. ex parte Decani, c. Nonnulli ubi dicit, tale Rescriptum esse annullandum, per exceptionem, quia parte non contradicente valeret: sicut & si impetretur à conjunctâ Personâ, carnali scilicet, non etiam
spi-

spirituali tantum conjunctione. Glossa in c. cum m. de Constit.

At vero Rescriptum gratiosum potest sine mandato impetrari. c. ex ore, ubi Abbas x. de his, quæ fiunt à maiore parte capituli. Glossa in d. c. Nonnulli, §. sunt & alij, ut v. g. Beneficiorum, Privilegiorum, Immunitatū. Ubiunque autem prohibebitur quis impetrare Rescriptum, si impetret non valet, sive prohibeatur ratione personæ suæ, ut Excommunicatus, hæreticus: sive ob turpitudinem causæ finalis, ut in nuptijs ex Rescripto petitis: sive, quia res impetrata sit à **L E G E** prohibita.

Impetrari potest contra quemlibet, sive Clericum, sive Laicum, sive majorem, sive minorem; modo is contra quem impetratur, sub sit Jurisdictioni Concedentis. Hostiensis hoc tit. §. cōtra quem. Si tamen Minores & viliores Personæ in Rescripto exprimantur, non intelliguntur Maiores & Digniores: nec super maioribus & Gravioribus negotijs audiuntur, qui de minoribus duntaxat mentionem fecerunt, etiamsi adsit clausula. Et quidem alij, & res aliæ. cap. Sedes x. eod. Impetrari etiam potest contra impetrare prohibitum, veluti contra excommunicatum, ne ex malitia sua: luerum & commo-

dum

dum referat, c. Intellectus x. de Judiciis. Citatio vero ejus contra quem impetratur ad impetrationem non requiritur; sed bene in Rescripti approbatione, si approbationē seu interinationem, ut vocant, requirat. Rebuffus d. loco n. 4. 2.

Impetrari autem potest super omnibus, tam spiritualibus, quam profanis, c. 2. & per tot. x. eod. tam corporalibus, quam incorporeis c. quærelam x. de Elect. c. Dispendia, & in 6. super Ecclesijs & Beneficijs. Sic tamen ut Papa & Ecclesiastici viri super Spiritualibus, Sæculares vero super temporalibus rebus, & in quibus casibus Judices sæculares de spiritualibus cognoscunt, ut in Possessorio rescripta concedant. Rebuffus d. loco n. 66.

Rescriptorum specialium in genere tria sunt genera, juxta triplicem modum, quo contingit S. Pontificem rescribere. Aut enim contra Jus rescribit, aliquid alicui concedendo, vel uti immunitatem à collectis ut in lib. 1. & per tot. cod. de Immunit. conced. l. 10. aut decimis vel aliquem sua, **LEGE** solvendo vel cum aliquo dispensando, Aut rescribit ad lites; aut denique ad Beneficia.

Primi modi rescripta dicuntur **Privilegia**.
Secundi modi, dum scilicet ad lites rescribit, **appel-**

appellantur rescripta Justitiæ, & talia sunt cum Pontifex de jure partis obscuro consultus, aperit illud, & quid iudex in iudicando sequi debeat, ostendit. c. ex parte c. Sedes & alij, x: eod. aut quando causa ad se devoluta, iudicem aliquem delegat. c. i. c, Nonnulli, & alij x eod.

Dicuntur autem rescripta ad lites, seu justitiæ, tum quia ad justitiæ administrationem pertinent & referuntur: tum quia causam annexam habent, cur concedi debeant, nec sunt meræ gratiæ. Et hæc licet præter jus dentur in casibus scilicet à Jure non decisis: tamen dicuntur etiam dari secundum jus, quia vel ad juris interpretationem, vel ad juris debitam executionem dantur.

Rescripta denique ad beneficia, vocantur Rescripta gratiæ, quia nullam aliam causam habent, cur concedantur, quam concedentis meram liberalitatem. Hujusmodi Rescripta sunt, quibus Pontifex mandat alicui provideri de Beneficio Ecclesiastico; & de his duobus rescriptorum generibus hic agimus: ita ut rescripta hic nihil aliud sint, quam S. Pontificis Epistolæ, ad lites vel ad Beneficia, ad supplicationem alicujus rescriptæ. Alioquin alia sunt Rescripta gratiæ, quæ à secularibus conceduntur, & sunt remissiones, gratiæ &

indulg
munia
scilicet
cipibus
gitima
In o
clausu
subinte
Rescrip
non va
sertam
ptis. D
titie, v
Tan
pe con
comm
Obrep
Subrep
Innoc
qui sub
ei vero
tio illi
Si ig
impet
verum
nifici
aures
ad fece
ia

indulgentiæ. Alia solent dici rescripta communia, seu mixta, ut quidam vocant, quæ scilicet tum à Papâ, tum à sæcularibus Principibus concedi possunt, ut Rescriptum Legitimationis.

In omni autem Rescripto S. Pontificis hæc clausula, *si preces veritate nitantur*, semper subintelligitur. c. ex parte 2. c. olim x. eod. licet Rescripta Principis sæcularis de jure civili non valeant, nisi expresse eam clausulam insertam habeant, l. fin. cod. de diversis Rescriptis. Diligenter itaque cavendum, ne obreptitie, vel subreptitie aliquid impetretur.

Tametsi autem obreptio & subreptio, sæpe confundantur, & pro iisdem capiantur, communiter tamen ita distingui solent quod *Obreptio committatur, exprimendo falsum; Subreptio, verum tacendo*. Juxta notata per Innoc. in cap. cum dilecta x. eod. Cæterum, qui subreptionem objicit, eam probare debet ei vero, qui falsum narravit, incumbit probatio illius, quod pro vero suggestit.

Si igitur dolo, seu malitiose, aut scienter impetrans, falsum in suo libello allegaverit, vel verum tacuerit, Rescriptum gratiæ, seu ad Beneficiū, est ipso jure nullum, c. sup. litt. c. ad aures h. tit. Sin per errorem, aut simplicitatē ad fecerit, prout in dubio fecisse præsumitur
tuæ

ia sunt
consul-
icando
les & a-
voluta,
ulli, &
seu ju-
tionem
am an-
ec sunt
dentur
tamen
uia vel
is debi-
eantur
causam
edentis
e scripta
rovide-
is duo-
us: ita
S. Pon-
ia, ad
ioquin
laribus
atiz &
in

tunc distinguere solent. Nam si falsum narratum, aut verum tacitum sit tale, quod etiam totum negotium, ex veritate Pontifici fuisset narratum, is nihilominus verisimiliter, rescripturus fuisset, saltem in forma communi valet Rescriptum ad hoc, ut Judex delegatus causam definiat non quidem secundum formam Rescripti, sed secundum ordinem juris d. c. Super litteris, c. Ex insinuatione eod. tit. Si vero tale sit, quod ex veritate, negotio exposito, Pontifex verisimiliter, non fuisset rescripturus, puta, quia Canones dari veram quod petitur, non valet Rescriptum. d. c. Super litteris.

At Rescripta ad lites, per falsi suggestionem aut veri suppressionem obtenta, aut etiam sine hujusmodi fraude, dummodo Pontifex alias veritate expressa, & falsitas suppressa, non fuisset Rescripturus, valet quidem ipso jure sed ope exceptionis, coram iudice delegato refelluntur: d. c. Super litteris. Ratio diversitatis est: quia Rescripta gratia sunt ambitiosa. c. Quamvis de Præb. in 6. no. item Rescripta ad lites.

Debet igitur in Rescriptis fieri mentio omni eo, quod movere potest Pontificem, Rescribendum, vel non Rescribendum, etiam non tam facile. Quod Garzias de

nefic
Rescri
nefic
in jur
mant
crimi
inhab
men v
crime
reptit
stante
proce
exten

Illu
Pontif
viam c
special

Ex plu
Ac

SI du
Sciur
unam
diver
si mod
bit pri
nec ob

Beneficijs p. 8. c. 3. asserit generaliter obtinere in Rescriptis ad lites. In Rescriptis vero ad Beneficia, seu gratiæ, intelligit de ijs, de quibus in jure, vel de stylo curiæ cautum est, ut exprimentur, eo argumento, quod collatio facta criminosa, modo crimen non sit tale, quod inhabilitatem inducat, valida sit; quam tamen verisimiliter Pontifex non fecisset, si crimen novisset. Etsi autem Rescriptum subreptitium tribuat Jurisdictionem, tamen stante obreptione. & subreptione opposita, processus, si quis fiat, est nullius momenti. c. ex tenore, c. ad audientiam, x. eod.

Illud etiam observandum, Rescriptorum Pontificiorum alia, per viam brevis, alia per viam cognitionis, alia per viam Rescripti, specialiter nuncupati, concedi.

C A P U T XLIV.

Ex pluribus Rescriptis, quod sit præferendum?

Ac qualiter Rescripta sint interpretanda? Et quando sint invalida?

SI duo diversi, ad unum idemque Beneficium Rescriptum impetrent; vel etiam ad unam eademque litem, diversa Rescripta, ad diversos judices; posterius priori præferetur, si modo prioris mentionem faciat: alias valebit prius, & posterius subreptium habebitur, nec obtinebit alicujus roboris firmitatem, c.